

a že za předpokladu, že uplatněné nároky se ke společnému projednání nehodí, přichází v úvahu postup podle § 112 odst. 2 OSŘ.

Jestliže tedy v daném případě nebyly splněny podmínky pro rozhodování o návrhu na přistoupení dalšího účastníka do řízení na straně žalované, není rozhodnutí odvolacího soudu, které vycházelo z existence takového návrhu, správné.

JUDr. Pavel Vrcha, Brno

5.

Směnečný versus spotřebitelský spor po novele zákona o rozhodčím řízení č. 19/2012 Sb.

§ 3 odst. 3 až 5, § 31 písm. g), § 32 odst. 1 a 3, § 33, § 35 odst. 1 písm. b) a odst. 2 RozŘ
§ 52 odst. 1 ObčZ

Rozhodčí nález, kterým byla spotřebiteli na základě blankosměnky uložena povinnost zaplatit dodavateli (úvěrové společnosti) dlužné plnění včetně smluvních sankcí, není rozhodnutím, které je vydáno ve sporu ze spotřebitelské smlouvy. Proto se na něj neuplatní ustanovení RozŘ, která zebzpečují zvýšenou míru ochrany spotřebitele v následujícím řízení, které se zabývá soudním přezkumem, případně výkonem rozhodčího nálezu.

Rozsudek VS v Olomouci z 1. 9. 2011, sp. zn. 4 Cmo 319/2010

K věci: Mezi žalobcem (fyzikou osobou – nepodnikatelem) a žalovaným (Komerční investiční a úvěrní společností DOMOV, s. r. o.) došlo dne 11. 11. 2009 k uzavření úvěrové smlouvy, na jejímž základě žalovaný poskytl žalobci úvěr ve výši 30 000 Kč. Ve smlouvě došlo k ujednání ohledně způsobu splácení úvěru, o výši poplatku za sjednání úvěru a o řadě smluvních sankcí, jimž se žalobce vystavuje pro případ, že své závazky vůči žalovanému nezaplatí řádně a včas. Ve smlouvě bylo rovněž uvedeno, že úvěr je zajištěn blankosměnkou vlastní s uvedením jejího čísla. Účastníci zároveň v tentýž den podepsali zvláštní listinu – rozhodčí doložku – obsahující dohodu o tom, že veškeré majetkové spory, jakož i spory ze směnek zajišťujících závazky ze smluvních vztahů účastníků této rozhodčí doložky, budou projednány v rozhodčím řízení, a to jedinou rozhodkyní Ing. Šárkou Skálovou. Účastníci si ujednali, že jejich případný spor bude rozhodnut bez jednání na základě jejich písemných podání.

Zmíněná rozhodkyně dne 28. 4. 2010 vydala rozhodčí nález č. 99/10, kterým žalobci (v rozhodčím řízení žalovanému) uložila povinnost zaplatit žalovanému (v rozhodčím řízení žalobci) částku 293 400 Kč spolu s 6% úrokem. Z odůvodnění rozhodčího nálezu vyplývá, že byl vydán na základě neuhrazené směnky vlastní, jež je identifikována číslem a která byla vystavena ve prospěch již uvedené Komerční a investiční společnosti.

Návrhem na zrušení právě popsaného rozhodčího nálezu se v prvním stupni zabýval KS v Brně. Dne 15. 9. 2010 vynesl rozsudek, kterým návrh žalobce (v rozhodčím řízení žalovaného) na zrušení rozhodčího nálezu zamítl. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že mezi účastníky došlo k platnému sjednání rozhodčí doložky, a to na samostatné listině. Tato

doložka se dle svého textu týká jak sporu ze samotné kauzy (ze spotřebitelského vztahu), tak i z případného sporu ze směnky (která nemá kauzální podstatu a je samostatným nárokem, i když slouží k zajištění povinnosti z prvotního spotřebitelského vztahu). Pokud rozhodkyně rozhodla o povinnosti plnit na základě směnky, nejedná se o pohledávku přiznanou ze spotřebitelské smlouvy. Proto nepřipadá v úvahu využití směrnice Rady 93/13EHS o nepřiměřených podmínkách v rozhodčích smlouvách, a to i kdyby soud dospěl k závěru, že tato směrnice je v českém právním řádu přímo aplikovatelná. V závěru odůvodnění a na okraj KS dodal, že smluvní pokutu pokládá za mimořádně vysokou, nicméně mezi účastníky byla jasně sjednána. Obecné soudy přitom nemají oprávnění ke hmotněprávnímu přezkumu rozhodčího nálezu, tedy ani případně nepřiměřené výše smluvní pokuty.

VS v Olomouci rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Z odůvodnění: VS v Olomouci se ztotožnil s argumentací KS v Brně a dodal, že žalobce (v rozhodčím řízení žalovaný) podpisem vyplňovacího směnečného prohlášení souhlasil s konkrétními podmínkami vyplnění a následného uplatnění jím vystavené blankosměnky žalovaným (v rozhodčím řízení žalobcem). Tento jednostranný právní úkon není smlouvou a jeho předmětem není vymezení plnění mezi spotřebitelem a dodavatelem. Ačkoliv vyplňovací směnečné prohlášení se smlouvou o úvěru, jakožto smlouvou spotřebitelskou, úzce souvisí, a to jak obsahově, tak i fyzicky – je její součástí, ono samo tento charakter nemá. Uvedené platí i ve vztahu k rozhodčí doložce. Na základě rozhodčí doložky není poskytováno žádné plnění a o jejich účastnících nelze hovořit jako o osobách v pozici spotřebitele a dodavatele, neboť se jedná toliko o dohodu, jakým způsobem bude mezi stranami řešen případný spor. Až povaha oním způsobem uplatněného nároku je pak faktorem, který určuje povahu sporu, tedy i to, zda se jedná o spor ze spotřebitelské smlouvy, či nikoliv. Napadeným rozhodčím nálezem bylo rozhodnuto o směnečném nároku a ne o úzce souvisejícím nároku ze spotřebitelské smlouvy o úvěru. To, že předmětná směnka byla vyplněna na základě dohody obsažené ve smlouvě o úvěru, pak na její povaze nic nemění. Proto nárok přisouzený žalovanému rozhodčím nálezem není nárokem ze spotřebitelské smlouvy.

Komentář: Tento dosud nezveřejněný judikát je sice staršího data, avšak v souvislosti s účinností novely zákona o rozhodčím řízení č. 466/2011 Sb., k níž došlo k 1. 4. 2012, se stává mimořádně aktuálním, neboť posvětčuje postup úvěrových společností a jiných obdobných dodavatelů ve smyslu § 52 odst. 2 ObčZ, kteří se následkům této novely ve prospěch spotřebitelů vyhýbají právě tím, že uzavření spotřebitelské smlouvy podmiňují podpisem blankosměnky ze strany spotřebitele.

Připomeňme, že zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení („RozŘ“), po zmíněné novele umožňuje spotřebiteli podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu, pokud rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem [§ 31 písm. g) RozŘ]. Zároveň platí, že spotřebitel, i když včas nepodal návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem, může podat návrh na zastavení exekuce, jestliže se domnívá, že existují výše uvedené důvody pro zrušení rozhodčího nálezu. Za takových okolností exekuční soud exekuci přeruší a uloží povinnému,

aby do třiceti dnů podal návrh na zrušení rozhodčího nálezů (§ 35 odst. 1 písm. b) a odst. 2 RozŘ). O tyto možnosti spotřebitel samozřejmě přijde, prosadí-li se náhled, že spor ze směny, která zajišťuje plnění dodavatele ze spotřebitelské smlouvy, není spotřebitelským vztahem.

Z výše uvedeného je zřejmé, že úvěrové společnosti předvídal kroky zákonodárce, které vyústily v novelu RozŘ č. 19/2012 Sb. Je věcí obecných soudů, aby na nové právní postupy dodavatelů zareagovaly, a to způsobem, který předvídá nejen zmíněná novela, ale i směrnice Rady č. 93/13/EHS. Přístup VS v Olomouci, který důsledně odděluje spotřebitelský vztah a směnku, která spotřebitelský vztah ve prospěch dodavatele zajišťuje, se mi z tohoto pohledu jeví jako příliš formální.

JUDr. Karel Svoboda, Ph.D., Plzeň

6.

Disproporce při rozhodování o věcné příslušnosti

§ 104a, § 221 odst. 1 písm. b) OSŘ

Jestliže odvolací soud posuzuje odvolání proti usnesení, jímž bylo rozhodnuto o návrhu na vydání předběžného opatření po zahájení řízení (§ 102 OSŘ), a zjistí, že předběžné opatření vydal věcně nepříslušný OS, usnesení soudu prvního stupně zruší a věc jako celek postoupí k rozhodnutí věcně a místně příslušnému KS.

Usnesení KS v Plzni z 20. 6. 2012, sp. zn. 15 Co 358/2012

K věci: Navrhovatel zahájil u OS Plzeň-město řízení o určení, že 1. odpůrkyně je členkou družstva (s jejím členstvím je spojeno užívací právo k buňce č. 13 v místě Špičák na Šumavě). V žalobě uvedl, že 1. odpůrkyně převedla svůj členský podíl v družstvu na 2. odpůrkyni, smlouva je však dle jeho názoru absolutně neplatná; odůvodnil také existenci svého naléhavého právního zájmu na podání určovací žaloby. Zároveň navrhl vydání předběžného opatření, jímž by bylo 2. odpůrkyni zakázáno jakkoliv s členským podílem disponovat. Návrh odůvodnil obavou, že 2. odpůrkyně by mohla prodat nebo zatížit členský podíl v družstvu, a tím zmařit realizaci posléze vydaného meritorního rozhodnutí.

Soud prvního stupně návrh na vydání předběžného opatření zamítl, neboť z návrhu a předložených listinných důkazů podle jeho názoru nebylo patrné, že by 2. odpůrkyně měla v úmyslu disponovat s předmětným družstevním podílem. Z předložených listinných důkazů rovněž nebylo zřejmé, že došlo k darovací smlouvě, a že tedy 2. odpůrkyně má ve vlastnictví družstevní podíl v Družstvu.

Odvolací soud, aniž by napadené rozhodnutí věcně přezkoumal, dospěl k závěru, že v řízení došlo k vadě, pro niž je nutno napadené rozhodnutí zrušit.

Z odůvodnění: Podle § 74 odst. 3 OSŘ je k nařízení předběžného opatření příslušný soud, který je příslušný k řízení o věci. Podle § 200e odst. 1 OSŘ platí mimo jiné, že pro řízení ve věcech uvedených v § 9 odst. 3 písm. g) OSŘ je příslušný KS, u něhož je družstvo zapsáno v obchodním rejstříku.

Řízení o určení členství v družstvu je řízením dle § 9 odst. 3 písm. g) OSŘ. Věcně příslušné k projednání návrhu v dané věci jsou tedy krajské soudy, účastenství se řídí § 94 odst. 1

větou první OSŘ a místní příslušnost je dána místem, v němž je družstvo zapsáno v obchodním rejstříku. Příslušným soudem, a to věcně i místně, je tedy v dané věci KS v Plzni. Družstvo pro správu rekreačních objektů Šumava je totiž vedeno u KS v Plzni.

Odvolací soud tedy dospěl k závěru, že OS Plzeň-město vydal rozhodnutí o předběžném opatření jako věcně nepříslušný soud. Tato vada má za následek, že odvolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc postoupil přímo soudu věcně a místně příslušnému (§ 219a odst. 1 písm. a) a § 221 odst. 1 písm. b) OSŘ], kterým je shodou okolností rovněž KS v Plzni.

Komentář: Prezentované rozhodnutí KS v Plzni se vyrovnává s jistou nevyvážeností procesních předpisů, které v obecné rovině předpokládají, že o věcné příslušnosti rozhodují vrchní soudy (§ 104a OSŘ). Tato koncepční změna byla provedena novelou OSŘ č. 30/2000 Sb., účinnou od 1. 1. 2001. Do té doby mohl svoji věcnou nepříslušnost konstatovat kterýkoliv soud, u něhož byl podán návrh na zahájení řízení. Rozhodl-li o své věcné nepříslušnosti OS, mohl KS, jemuž byla věc postoupena, s postoupením nesouhlasit a vrátit věc OS. Ten byl usnesením KS o věcné příslušnosti vázán.

Zmíněnou novelou OSŘ však nebylo dotčeno ustanovení § 221 odst. 1 písm. b) OSŘ, které odvolacímu soudu ukládá, aby pro případ, že napadené rozhodnutí zruší, neboť bylo vydáno věcně nepříslušným soudem, věc postoupil věcně příslušnému KS. Obecná zásada, podle níž o věcné příslušnosti závazně rozhodují vrchní soudy, je za takových okolností nesystematicky prolomena. Jediným řešením by byla novelizace § 221 odst. 1 písm. b) OSŘ, která by oba režimy rozhodování o věcné příslušnosti sjednotila.

Probírané usnesení KS v Plzni je zvláštní i tím, že odvolací soud rozhodl o postoupení věci jako celku, přestože předmětem jeho posuzovací činnosti bylo jen usnesení o předběžném opatření, a nikoli meritorní rozhodnutí. Lze tedy vznést námitku, že KS jednal nad rámec své funkční příslušnosti, neboť se neomezil jen na posouzení záležitosti předběžného opatření. Na druhé straně je pravdou, že lze jen stěží připustit, aby o vydání předběžného opatření po zahájení téhož řízení a o věci samé rozhodovaly v prvním stupni dva různé soudy (OS a KS).

JUDr. Karel Svoboda, Ph.D., Plzeň

7.

Vykonatelnost rozhodčího nálezů (vydaného rozhodcem ad hoc), který byl doručován tzv. arbitrážním centrem

§ 40 odst. 1 písm. c) EŘ
§ 268 odst. 1 písm. a) OSŘ

Rozhodčí nález není vykonatelný, jestliže byl účastníkům doručován obchodní společností, která pro rozhodce ad hoc vykonává na základě interního dokumentu služby administrativně technického charakteru.

Usnesení OS v Prostějově z 12. 4. 2012, č. j. 35 Nc 3859/2008-30

K věci: OS v Prostějově usnesením nařídil exekuci na majetek povinného k uspokojení specifikovaných pohledávek